

ISSN 1505 - 1390

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne

Nr 136

Kwiecień 2015

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE
Pismo roku ukazuje się od 1988 roku

Wydawca :
Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Kontakt z redakcją:
ptngdansk@wp.pl

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne
są rozprowadzane drogą internetową wewnątrz Towarzystwa
przez Oddział w Gdańsku.

Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych reklam i ogłoszeń.

Za treść artykułów odpowiedzialni są autorzy.

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty
nadesłanych materiałów.

W NUMERZE:

- Andrzej Denis
**Order Orła Białego na medalach i monetach
Rzeczypospolitej XVIII wieku.
Część 2. Czasy stanisławowskie** s. 4
- Tomasz Poniewierka
**Tytulatura na monetach Zygmunta III Wazy.
Część 2** s. 18
- Henryk Karpiński
**Ordery i odznaczenia Polskich Sił Zbrojnych
na Zachodzie** s. 22
- Andrei Boiko-Gagarin
**O fałszerstwie groszy Zygmunta Starego
(w latach 1506-1548) gdańskiej Mennicy** s. 29
- Teodor Kawecki, Dariusz Świsulski
**Medale Józefa i Teodora Kaweckich.
Część 4. Medale i plakiety Teodora Kaweckiego** s. 32
- Dariusz Świsulski
**Medal 70-tej rocznicy powrotu Gdańska
do Macierzy** s. 42
- Zarząd Oddziału Gdańskiego PTN
Z Oddziału Gdańskiego PTN s. 43

ORDER ORŁA BIAŁEGO NA MEDALACH I MONETACH RZECZYPOSPOLITEJ XVIII WIEKU. CZEŚĆ 2. CZASY STANISŁAWOWSKIE

Andrzej Denis

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego

Skończył się okres panowania w Rzeczypospolitej władców z saskiej dynastii Wettinów. Ostatni z nich król August III umiera w 1763 r. pozostawiając po sobie smutny bilans swych rządów: wewnętrzne rozprzężenie w państwie, u którego podstaw leżały złota wolność szlachecka i żrenica tej wolności - sejmowe „Liberum Veto”. Długotrwała wojna domowa i rabunkowa gospodarka plądrujących Polskę obcych wojsk spowodowała regres gospodarczy, postępujący upadek miast, handlu i produkcji przemysłowej. Spodlony i coraz gorszy pieniądz w postaci drobnej miedzianej monety masowo napływał do Polski, nielegalnie bity w Saksonii, oraz fałszywki – monety pseudo polskie z bardzo niskiej próby srebra z sąsiednich Prus Fryderyka II Hohenzollerna, zwanego „Fałszerzem”. Takich ogromnych ilości miedziaków nie można było przetransportować w sakiewce, więc wożono je w beczkach lub skórzanych worach jadąc na zakupy, rujnowało to polski obieg pieniężny. Elekcja stolnika litewskiego Stanisława Augusta Poniatowskiego na króla Rzeczypospolitej w 1764 r. zamyka ten niechlubny okres dziejów Polski. Stanisław August za jedno z najpilniejszych zadań uznał uporządkowanie gospodarki monetarnej. Po elekcji „Pacta Conventa” zobowiązywały nowo obranego króla do otwarcia mennicy koronnej w Warszawie i Krakowie oraz bicia dobrej monety. Krążące po kraju obce monety wycofano i przetopiono w mennicach.

Portret króla Stanisława Augusta

Medal Holzhaeussera na otwarcie Mennicy Warszawskiej

Godło Rzeczypospolitej z Orderem Orła z Zamku królewskiego w Warszawie

Trzy ordynacje mennicze znaczą panowanie Stanisława Augusta. Pierwsza ordynacja dała Polsce dobrą i piękną monetę ze stopą menniczą, która nie przynosiła prawie żadnego zysku (za Kałkowskim). Druga ordynacja poprawia błędy pierwszej, a trzecia z 14 czerwca 1794 r. wywodzi się z rozkazu naczelnika Tadeusza Kościuszki i potrzeb jego insurekcji. Monety Stanisława Augusta są skromne ale zarazem eleganckie i wytworne. Tarcza herbowa na rewersach jest okrągła - czteropolowa z herbami Polski i Litwy z Ciołkiem - herbem Poniatowskich po środku. Grubsze monety jak talary i półtalary oplecione są na rewersach wstęgą Orderu Orła Białego, który zwisa do dolnej krawędzi monety. W samym orderze Stanisław August wprowadził pewne nowe zmiany, a mianowicie na odwrotnej stronie krzyża orderowego zamiast liter AR umieszczono imię Maryi w odpowiednim monogramie. Usunięto brylanty z krzyża i gwiazdy, co dało w wyniku bardziej skromny wygląd orderu.

Skromniejszy jest teraz wygląd gwiazdy orderowej haftowanej złotą i srebrną nicią.

Portret króla Stanisława Augusta z szarfą i gwiazdą orderową

Kiedy na dworze odbywały się nadzwyczajne uroczystości, jak koronacja, król jako Wielki Mistrz Orderu zakładał na szyję złoty ozdobny łańcuch z krzyżem orderowym.

Portret koronacyjny Stanisława Augusta

W łańcuchu przeplatały się 3 ogniwa: orzeł biały, Matka Boska z Dzieciątkiem Jezus, stojąca wśród promieni i trzecie ogniwo monogram AR zastąpiony imieniem Maryi.

Jak wspomniałem w okresie panowania ostatniego króla Rzeczypospolitej Order Orła Białego zwieńcza godło państwa. Ma to miejsce na talarach od 1766-1795 r., na półtalarach od lat 1767-1792 r., na trojakach koronnych z lat 1765-1766, dwuzłotówkach z lat 1766-1795.

Półtalary

Talary

Talary

Talary

Order pojawia się także na próbnych talarach Stanisława Augusta.

Próbne talary Stanisława Augusta

Na dukatach koronnych 1766-1772 r.

Dukat koronny z 1770 roku

**Powiększony fragment awersu talara z 1766 r. i rewersu z 1788 r.
z Orderem Orła Białego**

Order Orła Białego pojawia się także na medalach nadwornego medaliera króla Stanisława Augusta – Jana Filipa Holzhaeussera, między innymi na portretowym medalu Stanisława Lubomirskiego, marszałka koronnego. Na jego płaszczu widoczna jest gwiazda orderowa i szarfa na zbroi.

Medal Stanisława Lubomirskiego

Na medalu portretowym króla Stanisława Augusta z 1791 r.

Medal króla Stanisława Augusta

Krzyż orderowy wchodzi w rant medalu, na zbroi widoczna jest szarfa orderowa.

Innym medalem jest medal Pro FIDE GREGE et LEGE z głową króla i pięknym godłem Rzeczypospolitej oplecionej wstęgą z orderem.

Inne medale Holzhaeussera z elementami orderu to medal Stanisława Szczęsnego Potockiego i Stanisława Małachowskiego.

Medale Stanisława Szczęsnego Potockiego i Stanisława Małachowskiego

W roku 1770 król wprowadził obowiązkowy rejestr kawalerów Orderu Orła Białego do ksiąg kanclerskich, wydawano przy tym stosowny patent odznaczonemu. Jednak za panowania naszego ostatniego króla Stanisława Augusta nastąpiło dalsze obniżenie rangi orderu wyrażające się 2-3 krotną liczbą nadań, których było 549!!! Przyznawano wtedy rocznie od 40 do 80 nadań orderu. Na rozkaz carycy Katarzyny II Wielkiej przyznano order jej ambasadorowi Rosji w Warszawie, hrabiemu Magnusowi Stackelbergowi oraz księciu Potiomkinowi (aktualnie jej kochankowi). Otrzymało go wielu dostojników dworu carskiego, generałów. Przyznano go uczestnikom Targowicy jej przywódcom: Franciszkowi Ksaweremu Branickiemu, Stanisławowi Szczęsnemu Potockiemu, Adamowi Ponińskiemu. Order przestał być nadawany po III-cim rozbiore Polski. Wznowiony jako najwyższe odznaczenie Księstwa Warszawskiego w dawnej postaci. Odznaczony nim był cesarz Napoleon Bonaparte. Na obrazie Marcelego Bacciarellego Napoleon wręcza senatorom konstytucję Księstwa Warszawskiego. Senatorowie są w galowych frakach z orderami Orła Białego.

Po upadku Napoleona i powołaniu Królestwa Polskiego Kongresowego order jeszcze był nadawany w starej postaci. Po Powstaniu Listopadowym 1831 r. wraz z orderem *Virtuti Militari* ukazem cara został ustanowiony nowy cesarski i królewski Order Orła Białego, pomniejszony występuje na tle dwugłowego, czarnego imperialnego orła Rosji. Jest już w hierarchii orderów cesarskich Rosji odznaczeniem drugorzędnym. Zmiany zaszły w wyglądzie orderu „cesarskiego” ilustruję poniżej.

Do odznaczenia wprowadzono także niespotykaną wersję wojskową z mieczami. Nadawano go za zasługi bojowe w tej formie do 1917 roku do upadku caratu.

Bibliografia

- Zygmunt Gloger „Encyklopedia Staropolska”, ordery polskie.
Aleksander Brückler „Encyklopedia Staropolska”, ordery.
Paweł Jasienica „Rzeczypospolita Obojga Narodów. Dzieje agonii”.
Tadeusz Kałkowski „1000 lat monety polskiej”.
Andrzej Link-Lenczowski „Rzeczypospolita na rozdrożu 1696-1736”.
Jan Pruszyński „Order Orła Białego w Rzeczypospolitej”.

Ilustracje

- Adam Więcek „Dzieje medalierstwa w Polsce”.
Tadeusz Kałkowski „1000 lat monety polskiej .”
Wikipedia: Medale Augusta II Mocnego, Order Orła Białego.
Ilustracje talarów i medali z własnego zbioru replik autora.
Fotografie wykonał autor Andrzej Denis.

TYTULATURA NA MONETACH ZYGMUNTA III WAZY. CZĘŚĆ 2

Tomasz Poniewierka

<http://moja-numizmatyka.blogspot.com>

Ostatnio (Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne nr 135) skończyliśmy na półtorakach. Następne w kolejności powinny więc być trzykrajcarówki, czyli tzw. krucierze. Ich emisja była jednak na tyle krótka, że pozwolę sobie pominąć je w niniejszym artykule, ze względu na przejściowy charakter obowiązywania. W związku z tym następnymi monetami koronnymi Zygmunta III Wazy są trzygroszówki – monety chyba najbardziej popularne wśród kolekcjonerów monet okresu Polski królewskiej.

Monety te bito od samego początku panowania Zygmunta III, stopniowo w coraz większych ilościach, co miało niewątpliwie związek z deprecjacją pieniądza pod koniec XVI i w XVII wieku. Monety te były najprawdopodobniej jednymi z najbardziej powszechnych w codziennym użytku. Monety te są zarazem jednymi z najciekawszych, ponieważ z pewnością nie odgrywały najmniejszej nawet roli propagandowej, natomiast ciekawy jest aspekt informacyjnej funkcji tych monet. Monety te bez wyjątku zawierają popiersie władcy i podstawową tytulaturę królewską z uwzględnieniem najważniejszych tytułów królewskich, tj. Króla Polski i Wielkiego Księcia Litewskiego. Tytulatura ta wygląda zazwyczaj następująco: SIG/SIGIS(mundus) III(3) D(ei) G(ratia) REX PO(loniae) M(agnus) D(ux) L(ithuaniae). Jednak ciekawy w nich jest właśnie fakt występowania popiersia, a w zasadzie jego wygląd. W zależności od mennicy i roku popiersia te diametralnie się bowiem różnią. Stąd też ciężko określić, w jakim stopniu monety te miały pełnić funkcję informacyjną, skoro ich użytkownicy nie mogli być nawet do końca pewni jak wygląda w istocie ich władca...

Trojaki poznańskie

Kolejną grupą monet Zygmunta III wybijanymi dla korony są szóstaki, czyli monety o nominale 6 groszy. Jest to kolejna grupa ciekawych monet, bowiem można je podzielić na dwie kategorie – szóstaki pierwszej „serii”, czyli wybite do 1603 roku, kiedy to zawieszono ich wybijanie i szóstaki drugiej „serii” bite od 1623 roku w Krakowie i Bydgoszczy. Obie serie zawierają popiersie, jednak właśnie tu mamy sporą ciekawostkę. Bowiem szóstaki pierwszej serii mimo różnego wyglądu popiersia królewskiego z pewnością spełniały pewną rolę propagandową. Za każdym razem są to bowiem monety o niezwykle bogatych rysunkach i szczegółach popiersia, wykonane z najwyższą starannością. Z kolei szóstaki drugiej serii mają jednakowe, skromne popiersia królewskie. Być może wynika to z ich mniejszej roli i ustąpienia miejsca monety propagandowej ortowi, jest to jednak jedna z niewyjaśnionych do dziś zagadek okresu Polski Królewskiej. Obie serie mają za to dokładnie tę samą tytulaturę, tj. SIG (ismundus) III(3) D(ei) G(ratia) REX PO(loniae) M(agnus) D(ux) L(ithuaniae), oczywiście w różnych kombinacjach rozwinięć skrótów.

**Szóstak malborski z pierwszej serii (1599),
źródło: Archiwum Warszawskiego Centrum Numizmatycznego**

Tym sposobem doszliśmy do najciekawszych i najpiękniejszych monet Zygmunta III – ortów. Bito je od roku 1618 w mennicy bydgoskiej. I warto się nad nimi niżej pochylić. Monety te bowiem na pewno nie spełniają funkcji informacyjnej (a przynajmniej nie docelowo), za to są wspaniałym przykładem monet o niebagatelnym znaczeniu propagandowym. Zaczniemy od występujących na niej tytułatury. Dla przypomnienia tytułatura Zygmunta III wyglądała następująco: *Sigismundus Tertius Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Livoniaeque, nec non Svecorum, Gothorum Vandalorum que hæreditarius rex*. I na ortach występuje... w całości! I to dokładnie, choć niekiedy z błędami. Zawsze jednak na ortach widnieje pełna tytułatura królewska, świadcząca o ogromie jego władzy. Ponadto monety te posiadają przepięknie wykonane już nie popiersia, a półpostacie króla w pełnym majestacie, tj, z mieczem, koroną i jabłkiem. Półpostacie te są wykonane w dodatku z tak ogromnym kunsztem, że zasługują na miano dzieł sztuki medalierskiej. I nie są to bezpodstawne peany. Na monetach tych każdy najmniejszy kawałek kruszcu został w pełni wykorzystany by oddać potęgę królewską.

Ort koronny 1623 źródło: www.gndm.pl

Na tym też zakończymy tę część artykułu, ponieważ w następnej – ostatniej skupimy się na wyższych nominałach monet, pełniących głównie funkcję propagandową i zaspokajającą potrzeby „podarunkowe” z różnych okazji. Autor zdaje sobie też sprawę, że opisane w tej części monety zostały potraktowane w sposób bardzo powierzchowny, są one jednak tematem na osobne publikacje.

ORDERY I ODZNACZENIA POLSKICH SIŁ ZBROJNYCH NA ZACHODZIE¹

Henryk Karpiński

Fundacja Oświatowa im. gen. pil. St. Karpińskiego w Gdyni

**Autor w trakcie prelekcji na spotkaniu Oddziału Gdańskiego
Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego**

ORDER ORŁA BIAŁEGO

Order Orła Białego ustanowił król Polski August II w roku 1705 jako “prywatne”, dworskie odznaczenie. Wkrótce stało się najwyższym, ogólnopaństwowym i z pewnymi przerwami (zabory, PRL) przetrwało do dnia dzisiejszego. Order jest jednoklasowy, składa się z Krzyża, Gwiazdy i Wstęgi Orderowej z błękitnej jedwabnej mory.

W latach 1939-1990 uhonorowano nim 4. cudzoziemców i 11 obywateli polskich, w tym – pośmiertnie – dwóch generałów: Wł. Sikorskiego, premiera i Naczelnego Wodza i M. Tokarzewskiego-Karaszewicza, organizatora

¹ Artykuł jest tekstem odczytu wygłoszonego na spotkaniu Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego w dniu 3 lutego 2015.

w 1939/40 konspiracyjnej organizacji Służba Zwycięstwu Polski, więźnia NKWD, dowódcy III Korpusu w PSZ Bliskim Wschodzie.

Dekretem Prezydenta RP z dnia 31.10.1939 r. przywrócono prawo do OOB trzykrotnemu premierowi w okresie międzywojennym, Wincentemu Witosowi, który oskarżony o „zamach stanu” utracił je wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 13.01.1932 r. Fizyczne Orderu nigdy nie odzyskał. Insygnia, w dniu 25.09.2011 r. Prezydent RP, Br. Komorowski przekazał rodzinie.

ORDER WOJENNY VIRTUTI MILITARI

Ustanowiony przez króla Stanisława Poniatowskiego w r. 1772 jako symbol męstwa na polu walki. Reaktywowany po zaborach ustawą z dnia 1. sierpnia 1919 r. posiada 5 klas: I. Krzyż Wielki (na Wstędze, oraz Gwiazda Orderowa), II. Krzyż Komandorski, III. Krzyż Kawalerski, IV. Krzyż Złoty, V. Krzyż Srebrny.

Według oficjalnego zestawienia Szefa Biura Kapituły z dnia 11.11.1988 r. żołnierzom PSZ na Zachodzie i żołnierzom ruchu oporu w okupowanych przez Niemców państwach nadano 6.160 orderów wszystkich klas: I klasa – 0, II klasa – 5, III – 14, IV – 252, V – 5.889.

Pierwsze nadania, już w XI.1939 dotyczyły Miasta Stołecznego Warszawy „w uznaniu bohaterskiego, wytrwałego męstwa”, dowódcy ORP „ORZEŁ” za brawurowe działania na M. Bałtyckim i doprowadzenie okrętu z Tallina (Estonia) do Wielkiej Brytanii i pośmiertnie, dowódcy statku flagowego PMH m/s „PIŁSUDSKI”, który jako ostatni opuścił pokład tonącej w wyniku natrafienia jednostki na minę.

Najwięcej nadań przypało żołnierzom II Korpusu za kampanię włoską (1.311) i Polskim Siłom Powietrznym (1.104).

ORDER ODRODZENIA POLSKI

Ustanowiony przez Sejm Ustawodawczy 4. lutego 1921 r. początkowo składał się z 4. klas: I. Krzyż Wielki z Gwiazdą i Szarfą, II. Krzyż Komandorski z Gwiazdą, III. Krzyż Komandorski, IV. Krzyż Oficerski. Ustawa z 22 kwietnia 1922 r. wprowadziła piątą klasę – Krzyż Kawalerski.

W czasie wojny uhonorowano wielu cudzoziemców, głównie Brytyjczyków (178) i Amerykanów (109), m.in. naczelnego dowódcę alianckich sił zbrojnych w Europie, gen. D. Eisenhowera i bryt. gen. F. Browninga pod dowództwem którego walczyła 1. (polska) Samodzielna Brygada

Spadochronowa, Polakom nadano jedynie 2 ordery, oba pośmiertnie (dotyczyły oficerów towarzyszących gen. Wł. Sikorskiemu w ostatniej podróży).

W latach 1952-1990 obok 120 obcokrajowców, trzema najwyższymi klasami odznaczono 345 Polaków. Ilość nadanych orderów wszystkich klas nie jest znana, prawdopodobnie wynosi kilka tysięcy. Wiele z nich otrzymali przedstawiciele Polonii za powojenną działalność społeczno-polityczną, kulturalno-oświatową i charytatywną.

KRZYŻ WALECZNYCH

Ustanowiony Rozporządzeniem Rady Obrony Państwa z dnia 11 sierpnia 1920 r. dla nagradzania czynów męstwa i odwagi wykazanych w boju. Uzupełniony rozkazem Naczelnego Wodza z dnia 29.X.1940. Jednoklasowy, z datą „1920”. Mógł być nadawany czterokrotnie, niezależnie od ilości nadań w okresie wojny 1918-1921. Każde zaznaczano metalową listewką. Nie były numerowane.

Szacuje się, iż w latach 1939-1945 liczba nadań wyniosła około 25 tys. Najwięcej przypadło Polakom Siłom Powietrznym (7.154), 5. Kresowej Dywizji Piechoty (4.153) i 3. Dywizji Strzelców Karpackich (4.144).

Dekretem Prezydenta RP z r.1941 zmieniony został układ kolorów na wstążce, dotychczasowy amarantowy z białymi pasami zmieniono na biały z amarantowymi pasami. Krzyże funkcjonujące w Armii Krajowej posiadały tradycyjne kolory wstążek.

Żołnierzom 2. Dywizji Strzelców Pieszych internowanych po klęsce Francji w Szwajcarii nadano ponad 600 KW z datą „1940” i o zmniejszonym wymiarze, wstążki były różne.

KRZYŻ ZASŁUGI Z MIECZAMI

Ustanowiony Dekretem Prezydenta RP z dnia 19.X.1942 r., by uhonorować żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, armii sprzymierzonych i żołnierzy Ruchu Oporu w okupowanym kraju, którzy w czasie wojny dokonywali czynów związanych z męstwem i odwagą nie bezpośrednio w walce z nieprzyjacielem, lub też zasłużyli się względem państwa polskiego lub jego obywateli w warunkach szczególnie niebezpiecznych. Wyjątkowo Krzyż Zasługi z Mieczami mogły otrzymać osoby cywilne (również obcokrajowcy).

KZzM dzielił się na 3 stopnie: Złoty, Srebrny i Brązowy. W każdym stopniu mógł być nadany czterokrotnie, każdorazowo przysługiwała metalowa listewka.

Do XI.1946 r. nadano ponad 24 tys. Krzyży, w tym II Korpus Polski 15.313, 1. Dywizja Pancerna 1.864, Armia Krajowa 800, cudzoziemcy 189 (Francuzi 301, Włosi 165, Amerykanie 90).

Podczas Powstania Warszawskiego listę udekorowanych przez Bora-Komorowskiego otworzył Jan Łuniewski, robotnik, członek PPR, który pod ostrzałem niemieckim uruchomił zdobyty czołg typu „Pantera”.

KRZYŻ ZASŁUGI

Ustanowiony ustawą z dnia 21 czerwca 1923 r. celem nagradzania osób zasłużonych dla państwa polskiego lub jego obywateli, spełniających czyny nie leżące w zakresie ich obowiązków, a przynoszące znaczne korzyści Państwu lub poszczególnym obywatelom.

KZ dzielił się na 3 stopnie: Złoty, Srebrny i Brązowy. Każdy mógł być nadany czterokrotnie. Wielokrotne nadania uwidocznione były przy pomocy metalowych listewek. Podczas wojny i po wojnie (na emigracji) Krzyże nie były numerowane.

W latach 1942-1943 nadano 318 KZ, głównie pilotom i służbie naziemnej Polskich Sił Powietrznych, np.: ZKZ otrzymał mjr St. Grodzicki za udział w wyprawie na Bremę.

Po wprowadzeniu Krzyża Zasługi z Mieczami liczba nadań radykalnie zmalała, dopiero po zakończeniu działań wojennych, w związku z rozwojem życia społeczno-politycznego i kulturalnego, a także działalności charytatywnej w społeczności emigracyjnej uległa sytuacja uległa zmianie.

Według niepełnych danych, w latach 1939-1990 nadano 12.544 krzyży.

MEDAL WOJSKA

Ustanowiony Dekretem Prezydenta RP w dniu 3 lipca 1945 roku.

Nadawany żołnierzom w Siłach Lądowych „za szczególnie sumienną służbę w czasie wojny” pełnioną przynajmniej przez 6 miesięcy na obszarze operacyjnym, lub „za dokonanie czynu przynoszącego szczególną korzyść Wojsku Lądowemu”.

Mógł być nadany czterokrotnie. Kolejne nadanie wymagało podwójnego okresu służby, przysługiwała wówczas metalowa listewka, w sumie mogło być trzy.

Łączna ilość nadań wynosi 171.220.

W latach 1945-1946 produkowany w Wielkiej Brytanii Medal posiadał 35 mm średnicy, w następnych - 38 mm, kilka wersji różniło się szczegółami.

MEDAL LOTNICZY

Ustanowiony Dekretem Prezydenta RP w dniu 3 lipca 1945 roku.

Nadawany żołnierzom Polskich Sił Powietrznych za co najmniej 6-miesięczną służbę w jednostkach bojowych, lub dwunastomiesięczną w jednostkach nie biorących bezpośredniego udziału w walce (np. w jednostkach naziemnych).

Wymagane okresy mogły być zastąpione wskaźnikami intensywności służby (liczba lotów bojowych, liczba godzin spędzonych w powietrzu).

Mógł być nadany czterokrotnie, za każdy dodatkowy okres przysługiwała metalowa listewka.

W sumie mogło być trzy. Do zakończenia nadań tj. do dnia 22 grudnia 1992 roku Medalem uhonorowano 4.434 osoby.

MEDAL MORSKI POLSKIEJ MARYNARKI WOJENNEJ

Ustanowiony Dekretem Prezydenta RP z dnia 3 lipca 1945 r.

Nadawany marynarzom służącym w PMW. Kryteria: minimum 6 miesięcy wzorowej służby pomiędzy dniem 1 września 1939, a 8 maja 1945 roku.

Medal mógł być nadany czterokrotnie. Za każde dodatkowe 6 miesięcy przysługuje metalowa listewka, których w sumie może być trzy.

Do zakończenia nadań, tj. do dnia 22 grudnia 1992 roku Medalem uhonorowano 1.055 osób

MEDAL MORSKI POLSKIEJ MARYNARKI HANDLOWEJ

Ustanowiony Dekretem Prezydenta RP w dniu 3 lipca 1945 roku.

Nadawany marynarzom służącym w PMH. Kryteria: minimum 6 miesięcy wzorowej służby pomiędzy dniem 1 września 1939, a 8 maja 1945 roku.

Medal mógł być nadawany czterokrotnie. Za każde dodatkowe 6 miesięcy przysługiwała metalowa listewka, których w sumie mogło być trzy.

Do zakończenia nadań, tj. do dnia 22 grudnia 1992 roku medalem uhonorowano 1.150 osób.

KRZYŻ PAMIĄTKOWY MONTE CASSINO

Wprowadzony Rozkazem Naczelnego Wodza z dnia 26 lipca 1944 i zatwierdzony w Dzienniku Rozkazów z dnia 20.XI.1944 r. jako Odznaka pamiątkowa „Krzyż Pamiątkowy Monte Cassino” dla upamiętnienia zwycięstwa nad Niemcami w walkach o masyw górski, klasztor Monte Cassino, Piedimonte i Passo Corno. Przyznawany wszystkim żołnierzom II Korpusu.

Według danych z Archiwum PSZ na Zachodzie w Instytucie Historycznym im. Gen. Sikorskiego w Londynie liczba nadań wyniosła 48.608, cofnięto 27.

Najwięcej krzyży przypadło 3. Dywizji Strzelców Karpackich – 13.922 (numeracja od 751 do 14.672) i 5. Kresowej Dywizji Piechoty – 13.941 (numeracja od 14.751 do 28.691).

Na baretce metalowy napis MONTE CASSINO wykonany kursywą.

KRZYŻ KAMPANII WRZEŚNIOWEJ 1939

Odznaczenie kombatanckie ustanowione Dekretem Prezydenta RP z dnia 1. września 1984 r. w 45. rocznicę agresji Niemiec i Związku Radzieckiego na Polskę.

Przysługiwało żołnierzom Wojska Polskiego i innym osobom, np. harcerzom i junakom, które z bronią w ręku stawiały opór najeźdźcy.

Nie znana jest liczba nadań, wiadomo tylko, że w 1985 roku w niemieckiej firmie Fahren Fleck w Pinnebergu zamówionych zostało 5.000 krzyży, ale na pewno nie było to jedyne zamówienie.

KRZYŻ ARMII KRAJOWEJ

1. sierpnia 1966 r. gen. Bór-Komorowski, były dowódca Armii Krajowej i były Naczelnny Wódz, działacz polityczny i społeczny na emigracji ustanowił Krzyż Armii Krajowej. Akt ten poprzedził X Światowy Zjazd Delegatów Kół AK obradujący w Londynie w listopadzie 1965 roku, który podjął uchwałę wskazującą na potrzebę specjalnego wyróżnienia, które by honorowało i upamiętniało zbrojny wysiłek Armii Podziemnej w latach 1939-1945.

Odznaczenie przysługiwało wszystkim zweryfikowanym żyjącym i nieżyjącym żołnierzom AK. Mogli je otrzymać także lotnicy polscy i państw sprzymierzonych, którzy uczestniczyli w lotach nad Polską, członkowie Delegatury Rządu na Kraj, oraz członkowie innych organizacji konspiracyjnych podporządkowanych KG AK.

Do końca 1991 r. przyznano około 29 tys. Krzyży. Z numerem „1” otrzymał pośmiertnie gen. Bór-Komorowski (zmarł 24. VIII.1966 r.).

W Polsce Krzyż AK nadawany był oficjalnie w latach 1993–1998. Uhonorowano nim 55.018 osób.

KRZYŻ BISKUPA POLOWEGO WOJSK POLSKICH NA ZACHODZIE

Biskup polowy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, ks. arcybiskup dr Józef Gawlina niezależnie od funkcjonującej Odznaki Kapelana ustanowił w roku 1940 dwustopniowe odznaczenie pod nazwą Krzyż Biskupa Polowego.

Krzyż Złoty wykonywany był z białego metalu i pozłacany, Krzyż Srebrny – posrebrzany i oksydowany na matowo.

Nadawane były duchownym i osobom wojskowym lub cywilnym, szczególnie wyróżniającym się w organizowaniu i wykonywaniu służby duszpasterskiej.

Chociaż potencjalnych kandydatów było dużo należały do rzadkości, a z chwilą zgonu arcybiskupa (1964 r.) nadawanie zostało zakończone.

Od 1990 roku funkcjonuje w Polsce prawie identyczne odznaczenie (też dwustopniowe) pod nazwą „Krzyża-odznaki patriotyczno-religijnej Kapelana Wojska Polskiego”. Numerowane (należy do rzadkości).

KRZYŻ CZYNU BOJOWEGO POLSKICH SIŁ ZBROJNYCH NA ZACHODZIE

Odznaczenie ustanowione przez Sejm PRL w dniu 17 maja 1989 roku z okazji 45. rocznicy zwycięstwa nad faszyzmem i bitew stoczonych przez żołnierzy, lotników i marynarzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie jako wyraz uznania i pamięci dla ich czynu. Nadawany obywatelom polskim w kraju i zagranicą (również pośmiertnie). Krzyż mogli otrzymać także obywatele innych państw.

Do tej pory, w Polsce żołnierzom PSZ n/Z nadawano Medal Zwycięstwa i Wolności ustanowiony w roku 1945 przez Prezydium KRN. Nie był popularny w środowisku, natomiast ustanowienie „Krzyża Czynu Bojowego Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie”, aczkolwiek było to odznaczenie peerlowskie spotkało się z dużym uznaniem. W pierwszym roku funkcjonowania krzyż nadawała Rada Państwa PRL, w III RP – Prezydent RP. W latach 1990-1999 uhonorowanych zostało powyżej 16 tys. osób.

Na wstążce można nosić metalowe listewki z napisem DZIAŁANIA LOTNICZE lub MARYNARKA WOJENNA, względnie z nazwami miejscowości stoczonych bitew (13). Dopuszczalna ilość listewek do czterech.

Wykaz listewek: 1. NARWIK, 2. LAGARDE, 3. TOBRUK, 4. MAICHE-ST.HIPPOLYTE, 5. ANKONA, 6. BITWA O ANGLIĘ, 7. AXEL, 8. MONTE CASSINO, 9. ARNHEM, 10. FALAISE-CHAMBOIS, 11. BREDA, 12. BOLONIA, 13. WILHELMHAVEN.

O FAŁSZERSTWIE GROSZY ZYGMUNTA STAREGO (W LATACH 1506-1548) GDAŃSKIEJ MENNICY

Andrei Boiko-Gagarin

Kijów, Ukraina, boiko_gagarin@mail.ru

Od wieków produkcja podrabianych monet była opłacalnym zajęciem. Historia falsyfikatów rozpoczyna się od momentu pojawienia się pierwszej monety. Ten typ przestępczości gospodarczej bazował na handlu fałszywymi monetami, które nie są prawnym środkiem płatniczym i nie mają istotnego wartości. Ogromne ryzyko poniesienia surowej kary nie było w stanie powstrzymać fałszerstwa.

Za czasów rządów Zygmunta I Starego (1506-1548), w Królestwie Polskim bito monety o różnych nominałach: denary, trojaki, grosze i półgrosze. Początkowo bito trzy i sześciogroszówki, a także talary i złote dukaty (będące w dzisiejszych czasach rarytasem numizmatycznym). Najbardziej rozpowszechnione w monarchii były półgrosze i grosze, które bito w Krakowie i Gdańsku. Jak wiadomo, te najbardziej rozpowszechnione monety na rynku walutowym stanowiły modele do podróbek wykonywanych przez prywatnych fałszerzy. Wiadomo o istnieniu prywatnych fałszerzy półgroszówek i groszówek z czasów Zygmunta I Starego. Znaleźiska podrobionych monet pochodzące z krakowskiej Mennicy, występują najczęściej na terytorium Ukrainy.

W tym artykule wspominamy o prywatnych fałszerzach monet, podrabiających groszówki z wizerunkiem Zygmunta Starego gdańskiej Mennicy (Ryc. 1-3). Znaczna liczba podrabianych groszy wynikała z dużej wartości tej monety w stosunku do denara i półgroszówki. Również istotną rolę w czasach Zygmunta Starego odegrał spadek wartości praskiego grosza na korzyść polskiego, litewskiego i pruskiego grosza.

Odkryliśmy trzy przykłady bitych modeli podrobionych monet groszowych, dwa z nich zachowały nawet oryginalną datę – 1539 (Ryc. 1) i 1558 (Ryc. 2). Należy jednak zaznaczyć, iż przykład falsyfikatu Ryc. 2 oznaczony jest fikcyjną datą, gdyż oryginalny grosz z wskazanego roku nie był bity w gdańskiej Mennicy. Oznacza to, że sfałszowane groszówki pochodzą z oryginalnych modeli bitych w roku 1545 lub 1548.

Wszystkie falsyfikaty wytwarzane były z mało kosztownego metalu, a następnie powlekane cienką warstwą srebra. Kopiowanie oryginalnych monet odbywało się przy użyciu uprzednio podrobionej matrycy (prasy) do bicia monet. Jednak na jednym z przykładów fałszywej groszówki Ryc. 2, można zauważyć kilka liter wykonanych tak samo co oznacza, że użyto stempla (matrycy) jak przy wybijaniu monet w Mennicy.

Na awersie wspomnianego wcześniej falsyfikatu widzimy portret Zygmunta Starego oraz legendę z nim związaną, natomiast rewers ilustruje herb Gdańska. Jednak wszystkie trzy przykłady podrobionych monet posiadają błędy w obrazowaniu legendy, a wszystkie małe znaki jak litery, element dekoracyjny i sygnatury są wykonane bardzo naśladowczo i schematycznie. Zastanawiające jest zatem dlaczego monety z tak skomplikowaną ikonografią były używane jako model do produkcji fałszywych monet. Z kolei występowanie podrobionych groszówek krakowskiej mennicy jest bardziej powszechne w znaleziskach archeologicznych. Dlatego też falsyfikaty groszówek gdańskiej Mennicy są tak rzadko spotykane na terenie wschodniej Europy i wobec tego powinniśmy zwrócić na to szczególną uwagę w przyszłości.

Objaśnienia do falsyfikatów groszowych z czasów Zygmunta Starego (1506-1548)

Ryc. 1. Fałszywa moneta groszowa Mennicy gdańskiej z 1539 roku.

Średnica: 23/24 mm, Waga: 2,14 g.

Av: SIGIS·I·REX POLO DOTO PRVS

Rv: GROSSVS CIVI GEDANEN·1539*

Miejsce odkrycia: Ukraina, Volin region, Volodimir-Volinski district, s. Berezovichi.

Prywatna kolekcja pochodząca ze zbiorów Aleksandra Litvinchuka, Ukraina.

Ryc. 2. Fałszywa moneta groszowa Mennicy gdańskiej z datą "1558"

Av: S:VO8VoOVB8oREX RV*OGO8O·PRVS*

Rv: OVEOPPVEG:SOV [...] VG·oN VEN 1558+

Miejsce odkrycia: Volin region

Prywatna kolekcja pochodząca ze zbiorów Aleksandra Litvinchuka, Ukraina.

Ryc. 3. Fałszywa moneta groszowa Mennicy gdańskiej

Av: SIGEIVSEISDOGOIAIRVSIS* *

Rv: SIAE*BIAOI*BEIA*IAIO:*55AS

Prywatna kolekcja pochodząca ze zbiorów Valentina Sandu, Rumunia.

Tłumaczenie artykułu na język polski: Adriana Sitkiewicz.

MEDALE JÓZEFA I TEODORA KAWECKICH

CZEŚĆ 4. MEDALE I PLAKIETY TEODORA KAWECKIEGO

*Teodor Kawecki*¹, *Dariusz Świsulski*²

¹ *Konserwacja Zabytków i Rzemiosło Artystyczne*

² *Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego*

W poprzednich numerach Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych opublikowaliśmy trzy części katalogu medali i plaket zaprojektowanych przez gdyńskiego artystę Józefa Kaweckiego.

W części czwartej przedstawiamy medale i plakiety zaprojektowane i wykonane przez syna Józefa - Teodora Kaweckiego.

Medale udostępnił i udzielił na ich temat informacji Teodor Kawecki, do publikacji przygotował Dariusz Świsulski.

Teodor Kawecki jest konserwatorem zabytków metalowych i rzemiosła artystycznego. Urodził się 4 lipca 1948 roku w Gdyni. W 1967 roku ukończył Technikum Mechaniczne i został zatrudniony w Centralnym Ośrodku Konstrukcyjno-Badawczym. Następnie pracował jako samodzielny projektant w Biurze Projektowo-Konstrukcyjnym Stoczni im. Komuny Paryskiej. W 1979 roku rozpoczął pracę w katedrze wzornictwa przemysłowego Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych, a później w pracowni małych form rzeźbiarskich i medalierstwa. W 1985 roku był współzałożycielem i pierwszym przewodniczącym rady nadzorczej Spółdzielni Pracy "Antyk", a od 1986 roku kierownikiem pracowni konserwacji metalu i rzemiosła artystycznego. W 1990 roku założył w Gdyni własną pracownię konserwacji zabytków metalowych i rzemiosła artystycznego, którą prowadził do przejścia na emeryturę w 2013 roku. Jednocześnie w latach 1990-1993 był nauczycielem w Liceum Sztuk Plastycznych w Gdyni Orłowie.

Teodor Kawecki przeprowadził konserwację i rekonstrukcję kilku tysięcy zabytkowych i artystycznych przedmiotów. Jest też autorem ponad dwudziestu medali.

Armia Krajowa, Okręg Łódź. XXXV lecie I Oddziału Partyzanckiego AK 'Wicher'. Projekt graficzny - Bohdan Borowski "Walek". Model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1978 r. Odlew w brązie i cynku, Ø 74 mm

Cepelia XXX. Jarmark Ludowy, Gdynia '79. Projekt, model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1979 r. Odlew w cynku, Ø 64 mm

Cepelia 1949-1979, Regionalne Biuro Sprzedaży Gdynia. Projekt, model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1979 r. Odlew w cynku, Ø 64 mm

**ZTOR Gdańsk, 1949-1979. Zakłady Technicznej Obsługi Rolnictwa – 30-lecie.
Projekt, model i wykonanie – T. Kawecki. Odlew w cynku, Ø 63 mm**

Armia Krajowa, Okręg Łódź. XXXVII-lecie I Oddziału Partyzanckiego AK "Henryk". Projekt graficzny - Bohdan Borowski "Walek". Model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1981 r. Odlew w brązie i cynku, Ø 73 mm

Armia Krajowa, Okręg Łódź. 40-lecie I Oddziału Partyzanckiego AK "Wicher". Projekt graficzny - Bohdan Borowski "Walek". Model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1983 r. Odlew w brązie i cynku, Ø 74 mm

Armia Krajowa, Okręg Łódź. 1943, Powstanie Oddziału Partyzanckiego AK 'Burza'. Projekt graficzny - Bohdan Borowski - "Walek". Model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1983 r. Odlew w brązie i cynku, Ø 74 mm

Armia Krajowa, Okręg Łódź. 1943 Sanitariat Kedywu i 25 P. P. AK. Projekt graficzny - Bohdan Borowski "Walek". Model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1983 r. Odlew w brązie, Ø 74 mm

40 Rocznica powstania oddziału Ponurego i 120 rocznica Powstania Styczniowego. Projekt graficzny - Andrzej Kasten. Model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1983 r. Odlew w cynku (główny nakład), 66 x 66 mm. Odlew w brązie, mosiądzu, 66,5 x 66,5 mm

Armia Krajowa, Okręg Łódź. Luty 1944, Powstanie Oddz. Partyzanckiego AK 'Grom'. Projekt graficzny - Bohdan Borowski "Walek". Model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1984 r. Odlew w brązie, Ø 75 mm

Władysław Tujko. 50-lecie pracy zawodowej. Projekt, model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1986 r. Odlew brązie, Ø 70 mm

Cichociemni - Tobie Ojczyżno. Projekt graficzny Bronisław Czepczak-Górecki "Zwijak". Model i wykonanie Teodor Kawecki - 1987. Odlew w brązie, 103 x 56,5 mm

**Wydział Lotniczy KG Armii Krajowej. Dyw. Bombowy Ziemi Pomorskiej
Obrońców Warszawy. Projekt graficzny - Kazimierz Śliwa "Strażak2".
Model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1987 r. Odlew w brązie, Ø 79 mm**

**Ponury - Major Jan Piwnik. Projekt graficzny - Bohdan Borowski "Walek".
Model i wykonanie - Teodor Kawecki - 1987 r. Odlew w brązie, Ø 73 mm**

**Armia Krajowa. Okręg Łódź. 25 PP Ziemi Piotrkowsko-Opoczyńskiej.
Koncepcja - Bohdan Borowski "Walek". Projekt graficzny, model i wykonanie -
Teodor Kawecki - 1990 r. Odlew w brązie, 69,5 x 90,5 mm**

**Fundacja na Rzecz Polskich Związków Kredytowych. Projekt, model i wykonanie - Teodor Kawecki. Odlew w mosiądzu, jednostronne, Ø 68 mm.
Plakieta wykonana po reaktywacji SKOKów, łącznie z grotem sztandaru SKOK**

50 lat FOB. Fabryka Opakowań Blaszanych, Gdańsk. Projekt graficzny - Marek Adamczewski. Model i wykonanie - Teodor Kawecki. Odlew w brązie, Ø 68,5 mm

Teodora i Izidor Gulgowscy. Wdziedze Kiszewskie. Projekt, model i wykonanie - Teodor Kawecki. Odlew w cynku, brązie, 97 x 97 mm

**1863-1963. Projekt, model i wykonanie - Teodor Kawecki.
Odlew w brązie, cynku, 88 x 105 mm**

Przeróbka oryginalnego ryngrafu poprzez wstawienie odznaki 34 pp AK i odlanie w białym metalu - 70 x 78 mm. Oryginał wykonany przez jednego z żołnierzy pułku zesłanego na Syberię z kawałków aluminium wycinanych, nitowanych, grawerowanych. Wykonano kilka sztuk dla byłych żołnierzy

**General Józef Bem. Projekt, model i wykonanie - Teodor Kawecki.
Odlew w brązie, mosiądzu, cynku, 11,7 x 14,3 mm**

**Jan Kochanowski. Projekt, model i wykonanie - Teodor Kawecki.
Odlew w brązie, cynku, 115 x 142 mm**

**Jan Kochanowski. Projekt, model i wykonanie - Teodor Kawecki.
Odlew w brązie, białym metalu (stop cyny), 78 x 100 mm**

**W tej świątyni 29 września 1939 ukryto sztandar 9 Pułku Ułanów Małopolskich.
Miniatura tablicy wykonanej na zlecenie kombatantów 9 Pułku Ułanów
Małopolskich do kościoła św. Antoniego w Warszawie, gdzie ukryto sztandar
po kampanii wrześniowej 1939. Projekt, model i wykonanie – T. Kawecki – odlew
w cynku i mosiądzu 14,6 x 20,2 cm - wykonano około 10 sztuk**

MEDAL 70-TEJ ROCZNICY POWROTU GDAŃSKA DO MACIERZY

Dariusz Świsulski

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego

W grudniu 2014 roku Urząd Miejski w Gdańsku wyemitował medal z okazji 70-tej rocznicy powrotu Gdańska do Macierzy. Medal w nakładzie 300 sztuk, w tombaku srebrzonym oksydowanym wybiła Mennica Polska. Średnica wynosi 70 mm.

Medal zaprojektowała znana gdańska artystka rzeźbiarka i medalierka, pani Dobrochna Surajewska.

Na awersie przedstawiony jest herb Wielki Miasta Gdańska okolony skrzydłem Orła (podkreślenie przynależności ziem gdańskich do Polski). U góry przy krawędzi napis GDAŃSK, u dołu: MIASTO OD NOWA.

Na rewersie, na tle współczesnych budynków umieszczono liczbę 70. Na cyfrach tej liczby pokazano fragment nabrzeża Motławy z ciągiem kamienic i Żurawiem. U góry znajduje się napis: 1945, u dołu: 2015.

Źródło: <http://www.mennica.com.pl/produkty-i-uslugi/produkty-menniczne/medale/produkt/zobacz/70-ta-rocznica-powrotu-gdanska-do-macierzy.html>

Z ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO PTN

Zarząd Oddziału Gdańskiego PTN *Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego*

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego zorganizował odczyt pana Henryka Karpińskiego z Fundacji Oświatowej im. gen. bryg. pilota St. Karpińskiego, pt.: "Odznaczenia Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Wspomnienia o Jadwidze Piłsudskiej-Jaraczewskiej". Odczyt przedstawiony był 3 lutego 2015 r. w Sali Edukacyjnej Muzeum Historycznego Miasta Gdańska w Ratuszu Głównego Miasta. W bieżącym numerze Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych zamieszczamy tekst odczytu.

Biblioteka Główna Politechniki Gdańskiej w ramach Politechniki Otwartej przedstawiła w lutym 2015 r. wystawę "Medale uczelni wyższych Trójmiasta" ze zbiorów Dariusza Świsulskiego, członka Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego.

Senat Politechniki Gdańskiej
w ramach Politechniki Otwartej zapraszają na wystawę

**MEDALE
UCZELNI WYŻSZYCH TRÓJMIASTA**

ze zbiorów prywatnych
dra inż. hab. Dariusza Świsulskiego, prof. nadzw. PG
z Wydziału Elektrotechniki i Automatyki

Ekspozycja będzie dostępna w dniach: 2 lutego - 6 marca 2015 r.
w holu Biblioteki Głównej Politechniki Gdańskiej
Gmach Główny, ul. G. Narutowicza 11/12, Gdańsk

Wernisaż wystawy 2 lutego o godzinie 11.00

Wstęp wolny

Plakat z informacją o wystawie

Uroczysty wernisaż, Biblioteka Główna Politechniki Gdańskiej, 2 lutego 2015 r.

Wystawę zwiedza znana rzeźbiarka Dobrochna Surajewska i wieloletni prezes Oddziału Gdańskiego PTN Aleksander M. Kuźmin

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego przedstawił w lutym 2015 roku w Filii Naukowej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku, wystawy ze zbiorów Aleksandra M. Kuźmina "Zygmunt III Waza na medalach i monetach" oraz "Orły na polskich mundurach".

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku
zaprasza

**Zygmunt III Waza
na medalach i monetach**
ze zbiorów Aleksandra M. Kuźmina

Wystawę monet i medali poświęconych Zygmuntowi III Wazie przybliży sylwetkę króla Polski (w latach 1587-1632) i Szwecji (w latach 1592-1599), mecenasa sztuki, który przeniósł stolicę z Krakowa do Warszawy. Za jego panowania przebudowano Zamek Królewski w Warszawie, który od 1611 stał się główną rezydencją królów Polski

Wystawę można oglądać do 6 marca 2015
Filia Naukowa WiMBP
ul. Obrońców Wybrzeża 2, Gdańsk-Przymorze

Chodź
do Biblioteki!

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku
zaprasza

Orły na polskich mundurach
ze zbiorów Aleksandra M. Kuźmina

Orzeł Biały to znak, pod którym rycerstwo polskie, a później polscy żołnierze przelewali swą krew już od czasów piastowskich. Towarzyszyli Polakom nawet podczas zaborów. Wystawa przedstawia orły będące symbolami noszonymi na czapkach i hełmach przez żołnierzy, funkcjonariuszy i pracowników służb lub organizacji paramilitarnych.

Wystawę można oglądać do 6 marca 2015
Filia Naukowa WiMBP
ul. Obrońców Wybrzeża 2, Gdańsk-Przymorze

Chodź
do Biblioteki!

Plakaty z informacją o wystawach

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego zorganizował przedstawiony w Sali Edukacyjnej Muzeum Historycznego Miasta Gdańska w dniu 3 marca 2015 r. odczyt prezesa OG PTN, pana Mariusza Habkowskiego pt.: "Elektrotechnika na banknotach". Przedstawione zostały banknoty, na których widnieją wizerunki takich wybitnych elektryków, jak np. Nicola Tesla, Benjamin Franklin, Alessandro Volta czy Michael Faraday. Odczyt ten był pierwszą imprezą towarzyszącą planowanemu na 29-30 czerwca 2015 r. w Gdańsku I Sympozjum Historia Elektryki, organizowanemu przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich.

Referat "Elektrotechnika na banknotach" przedstawia Mariusz Habkowski

W dniu 3 marca 2015 r. odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego. Uczestnicy zebrania jednomyślnie udzielili absolutorium ustępującemu Zarządowi.

Do Zarządu na kolejną kadencję zostali wybrani: Mariusz Habkowski - prezes, Dariusz Świsulski - wiceprezes, Zbigniew Mikucki - skarbnik, Robert Aponowicz - sekretarz, Andrzej Denis - członek. Do Komisji Rewizyjnej wybrano Stefana Hetmańskiego i Michała Skąpskiego. Delegatem na Walne Zebranie został Mariusz Habkowski.

Uczestnicy Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego OG PTN

Uczestnicy Walnego Zebrania Sprawozdawczo-Wyborczego Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego wyrażając najwyższe uznanie dla pracy, poświęcenia i talentów organizacyjnych, w dniu 3 marca 2015 roku nadali Panu Aleksandrowi M. Kuźminowi tytuł i godność Honorowego Prezesa Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego.

Aleksander M. Kuźmin pełnił funkcję Prezesa OG PTN w latach 2003-2014. O jego zasługach można przeczytać w Gdańskich Zeszytach Numizmatycznych nr 120.

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Rok założenia 1953

POLSKIE TOWARZYSTWO NUMIZMATYCZNE
ODDZIAŁ W GDAŃSKU
51-043 Gdańsk
ul. Kurierów Armii Krajowej 20/5
tel. 513 855 653

Pan Aleksander M. Kuźmin

Wyrażając najwyższe uznanie dla pracy, poświęcenia i talentów organizacyjnych, Zarząd oraz członkowie OG PTN w dniu 3 marca 2015 roku nadaje Panu tytuł i godność

Honorowego Prezesa Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego

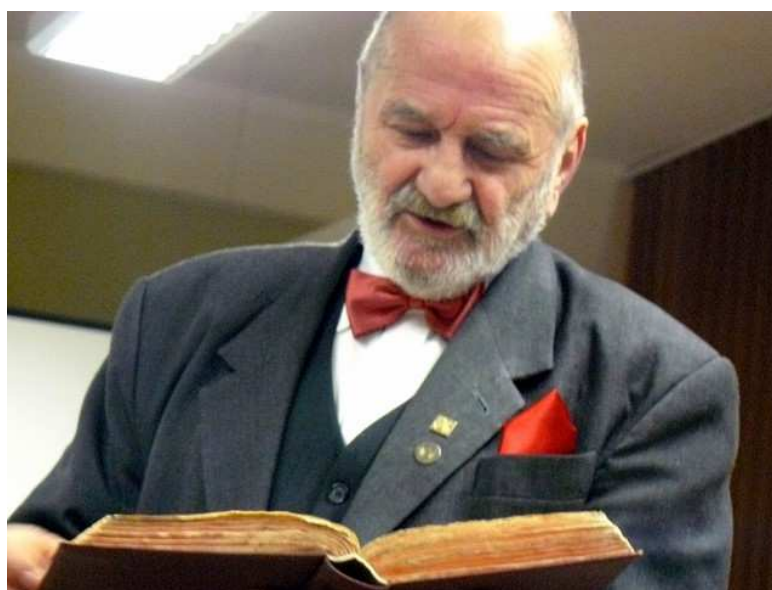
Niech to wyróżnienie będzie skromnym podziękowaniem za lata pracy i włożony trud, dzięki któremu nasz Oddział może się poszczycić znaczącym wkładem w rozwój numizmatyki polskiej.

W imieniu numizmatyków gdańskich

PREZES
Mariusz Habkowski
Mariusz Habkowski

Gdańsk, dnia 03 marca 2015r.

Aleksander M. Kuźmin

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego zorganizował przedstawianą w marcu 2015 roku w Filii Naukowej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku wystawę "Portrety nauczycieli na medalach".

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku
zaprasza

Portrety nauczycieli na medalach

Wystawa medali z wizerunkami nauczycieli zatrudnianych w uczelniach z jednym wyjątkiem: Sokratesa. Z racji dużej ilości emitowanych medali, dla uczczenia pedagogów, wystawiono jedynie stronę z portretem, w jednej wersji rodzaju materiału (koloru).

Współorganizatorem wystawy jest Polskie Towarzystwo Numizmatyczne Oddział Gdańsk

Wystawę można oglądać do 4 maja 2015
Filia Naukowa WiMBP
ul. Obrońców Wybrzeża 2, Gdańsk-Przymorze

Chodź
do Biblioteki!

Plakat z informacją o wystawie

KOMUNIKATY

Spotkania Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego Oddział w Gdańsku:

- każdy pierwszy wtorek miesiąca (oprócz lipca i sierpnia) godz. 17:00 w Sali Edukacyjnej Muzeum Historycznego Miasta Gdańska znajdującej się w Ratuszu Głównego Miasta (wejście od ulicy Piwnej) - otwarte spotkania połączone z odczytami,
- w każdą środę - spotkania kolekcjonerskie wymienne, Urząd Pocztowy Gdynia 1, wejście od ul. Władysława IV, godz. 15:00-17:00,
- w poniedziałki - spotkania kolekcjonerskie wymienne w Domu Filatelisty w Gdańsku, godz. 15:00.

Strona internetowa PTN Oddział w Gdańsku:

<http://www.ptn-gdansk.za.pl>

Na stronie internetowej:

- zapowiedzi bieżących wydarzeń (odczyty, wystawy),
- informacja o wcześniejszych wydarzeniach numizmatycznych,
- informacja o wszystkich wydanych do tej pory Gdańskich Zeszytach Numizmatycznych łącznie z pełnymi tekstami w wersji elektronicznej,
- informacja o medalach wydanych przez OG PTN,
- informacja o publikacjach na tematy numizmatyczne członków OG PTN,
- informacja o władzach OG PTN,
- linki do ciekawych stron numizmatycznych.

Profil Oddziału Gdańskiego PTN na Facebooku:

<https://www.facebook.com/pages/Polskie-Towarzystwo-Numizmatyczne-Oddział-w-Gdańsku/604906942928047>

ZAPRASZAMY